

AAN: De Vaste Kamercommissie voor Economische Zaken en Klimaat van de Tweede Kamer
t.a.v. de voorzitter, de heer drs. W.J. Renkema
Verzonden per e-mail: cie.ezk@tweedekamer.nl

vrijdag 9 oktober 2020

**Betreft: Schriftelijke inbreng Mezuro rondetafelgesprek Tijdelijke wet informatieverstrekking
RIVM i.v.m. COVID-19 d.d. 15 oktober**

Geachte heer Renkema, geachte commissieleden,

Dank voor uw uitnodiging om deel te nemen aan het rondetafelgesprek. Hieronder onze inbreng. In de bijlage zijn enkele van de hierna vermelde aspecten verder uitgewerkt.

1. Over het systeem van Mezuro

Mezuro heeft jarenlange ervaring met het ontwikkelen en exploiteren van een systeem dat op een gegarandeerd privacy- en AVG-bestendige wijze verkeersgegevens van telecom aanbieders anonimiseert en waardevolle mobiliteitsinformatie genereert. Deze technologie is volledig uitontwikkeld en heeft zich in de praktijk al vele jaren bewezen. De informatie is bij vele overheden gebruikt, waaronder RWS, provincies, vele grote en middelgrote gemeenten, CBS en de ministeries van I&W en EZK.

2. Waarom is mobiliteitsinformatie op basis van verkeersgegevens noodzakelijk?

Mezuro heeft al in maart aangetoond dat mobiliteitsbewegingen van groepen mensen een zeer grote invloed hebben op de verspreiding van het virus¹. De TU/e, verschillende andere universiteiten en het IT bedrijf ilionx zijn hiermee direct aan de slag gegaan en op basis van de door Mezuro verstrekte mobiliteitsinformatie tot de conclusie gekomen dat de regionale spreiding van het COVID-19 virus gemodelleerd en voorspeld kan worden.

Voor een nauwkeurig model zijn actuele gegevens nodig, zeker nadat de mobiliteits-bewegingen sinds maart 2020 wezenlijk veranderd zijn. Bovendien kunnen daarmee maatregelen effectief gemeten worden. Dat maakt bijsturing, opschaling en/of versoepeling en regionaal maatwerk mogelijk.

3. Huidige wettelijke kaders volstaan voor de beoogde doelen

De Telecommunicatiewet biedt expliciet de mogelijkheid én verplichting om de verkeersgegevens te anonimiseren, zodat het geen persoonsgegevens meer zijn. De Tijdelijke wet is dus niet nodig omdat bij anonimiseren geen sprake meer is van persoonsgegevens en derhalve de AVG niet meer van toepassing is.

4. Privacy en anonimiseren

De Autoriteit Persoonsgegevens geeft aan dat gegevens van klanten van telecomaandieners niet gedeeld mogen worden **tenzij de gegevens anoniem zijn**. De Autoriteit Persoonsgegevens geeft verder aan dat *“Anonimiseren is lastig. Anonimiseren van locatiegegevens is bijna ondoenlijk.”* Zij beroept zich daarbij o.a. op onderzoek van Xu et. al.², Het Mezuro systeem is op basis van bovenstaande nieuwe

¹ Zie ook <https://www.rtlx.nl/programma/editie-nl/31812d21-785b-4b5a-9f43-a716a21fbb1b>.

² [Trajectory Recovery From Ash: User Privacy Is NOT Preserved in Aggregated Mobility Data](#) (Xu et al, 2017)

inzichten opnieuw onderzocht door de onafhankelijke auditor dr. Koot die concludeert: “*met de huidige stand van de wetenschap, bij Mezuro niet in redelijkheid sprake is van enig reëel risico voor de privacy van individuen.*”. Bij het onderzoek naar de modellering betrokken wiskundigen van de TU/e zijn tot een gelijklopende conclusie gekomen.

5. Tijdelijke wet in vergelijking met al bestaande oplossing van Mezuro

| | Tijdelijke wet | Werkend alternatief Mezuro i.s.m. ilionx |
|------------------------|--|--|
| Privacy | <ul style="list-style-type: none"> • Geen dataminimalisatie, disproportioneel gebruik gegevens van alle Nederlanders. | <ul style="list-style-type: none"> • Op basis van steekproef • Privacy by design • Systeem op privacy getest door onafhankelijke experts. • Op basis van een steekproef |
| Functionaliteit | <ul style="list-style-type: none"> • Nog te ontwikkelen. • Functionele specificaties niet met betrokken universiteiten afgestemd. • Geen historische data. • Indien de noodwet wordt gevolgd zullen andere data gegenereerd worden (dus moeten andere modellen gemaakt worden met het risico op beperkte bruikbaarheid voor de wetenschap) | <ul style="list-style-type: none"> • Direct inzetbaar • Levert de informatie die aan de specificaties en wensen van de wetenschap voldoet. • Al meer dan 6 jaar in gebruik. • Historische data van 3 jaar, dus vergelijking mogelijk. • Informatie o.a. door CBS onderzocht en positief beoordeeld • De betrouwbaarheid van de informatie is door externe en onafhankelijke partijen vele malen gevalideerd. |
| Kosten | <ul style="list-style-type: none"> • Kosten ontwikkeling systeem nog onbekend maar doorgaans hoge investering (Mezuro investeerde € 6 miljoen); • Kosten implementatie voor drie telecomeaanbieders. | <ul style="list-style-type: none"> • Kosten investering/IP gratis aangeboden voor bestrijding Covid-19; • Kosten implementatie beperkt tot één telecomeaanbieder. |
| Track record | <ul style="list-style-type: none"> • CBS heeft zeer beperkt kennis en ervaring in het omzetten van verkeersgegevens in informatie en het in bedrijf nemen van een productie-unit hiervoor. • Eerder aangekondigde producten op dit gebied nog niet van de grond gekomen. | <ul style="list-style-type: none"> • Mezuro heeft veel kennis en 7 jaar ervaring in het omzetten van verkeersgegevens in informatie. • Ilionx is een bedrijf met meer 900 mensen. ICT specialist op gebied van o.a. data science. Werkt veel voor overheden (w.o. RIVM) en telecom aanbieders. |

Mezuro heeft vanaf het begin van de Covid-19 epidemie aan CBS en EZK aangeboden samen te werken en bovendien aangeboden het Mezuro softwaresysteem ten behoeve van Covid-19 in te zetten. CBS heeft samenwerking afgewezen. In eerste instantie vanwege tijdgebrek en later omdat EZK geen samenwerking met het bedrijfsleven zou toestaan. Een brief van Mezuro aan EZK ter zake d.d. 4 augustus 2020 is tot op heden onbeantwoord gebleven.

CBS heeft al in 2014 aangegeven interesse in de ruwe verkeersgegevens van alle telecom aanbieders te hebben, omdat deze dan gekoppeld kunnen worden aan andere gegevens van individuen (persoonsgegevens) waarover CBS op grond van de CBS wet beschikt.

Mezuro acht het gebruik van de gegevens van alle telecom aanbieders een onnodig privacy risico en heeft een systeem ontwikkeld dat mobiliteitsinformatie op basis van de gegevens van slechts één telecom aanbieder als steekproef gebruikt. Hoewel CBS ruimschoots bekend is met deze op dataminimalisatie gebaseerde werkwijze en CBS zelf heeft geconstateerd dat de daarmee gegenereerde mobiliteitsinformatie van goede kwaliteit is,



persisteert CBS in haar wens de locatiegegevens van alle Nederlanders te gebruiken. Deze wens zien we dan ook terug in de Tijdelijke wet informatieverstrekking RIVM i.v.m. COVID-19.

Ondanks dat de Mezuro informatie precies is wat de wetenschappers nodig hebben en deze informatie nu al wordt gebruikt voor het door ZonMw gesubsidieerde en door RIVM gesteunde COVID-19 modelleringsonderzoek, gaan zowel CBS als het ministerie van EZK voorbij aan het bestaan van Mezuro en deze informatie en in de beantwoordingsbrief d.d. 24 juni 2020 van de staatssecretaris aan de Tweede Kamer, wordt het bestaan van de Mezuro technologie en informatie niet eens vermeld, ondanks zeer duidelijke vragen naar bestaande alternatieven vanuit uw Kamer. Het privacy proof systeem van Mezuro is niet door EZK aan de Autoriteit Persoonsgegevens voorgelegd. Doordat door EZK aan de Autoriteit Persoonsgegevens een nog te ontwikkelen systeem ter beoordeling is voorgelegd, waarvan noch de functionele specificaties, noch de anonimiseringsmethodiek inzichtelijk was, waarbij bovendien onnodig gebruik wordt gemaakt van data van alle Nederlanders, is onnodige vertraging ontstaan.

Dat samenwerking vanuit CBS met betrekking tot Covid-19 bestrijding is afgewezen, laat zich verklaren uit het feit dat CBS geen onafhankelijke positie als overheidsorgaan inneemt maar in directe concurrentie met Mezuro treedt. CBS heeft uitgebreid inzicht verkregen in de Mezuro know how o.a. in het kader van de door haar uitgevoerde kwaliteitsstudie en heeft in 2017 bij gemeentes en provincies aangekondigd met een vergelijkbaar systeem op de markt te komen. Tot op heden heeft CBS het aangekondigde systeem niet van de grond gekregen.

Sinds de uitbraak van de coronacrisis en de eerste werkzaamheden van Mezuro, ilionx en de TU/e zijn zeven maanden verstreken. Het consortium van wetenschap en bedrijfsleven heeft in die maanden nauw en met grote intensiteit samengewerkt met als gemeenschappelijk doel om bij te dragen aan het voorkomen van ongecontroleerde verspreiding van COVID-19. ZonMw heeft dat met een subsidie gehonoreerd. Voor het overige dragen partijen de kosten zelf.

In die samenwerking is de overheid echter de grote afwezige. Ondanks vele uitnodigingen tot samenwerking, niet alleen van Mezuro, kwam daarop geen antwoord. In plaats van de huidige (soms door ondoorzichtige belangen van overheidsorganisaties gedreven) weg die door de overheid wordt gevolgd is dus een intensieve samenwerking nodig met experts uit wetenschap en bedrijfsleven om sneller en beter resultaat te kunnen boeken.

Mezuro is gezien de ernst van de crisis nog steeds graag bereid haar systeem ter beschikking te stellen, mits gegarandeerd wordt dat haar know-how voldoende beschermd zal worden tegen concurrentie vanuit de overheid. We kunnen vandaag nog aan de slag.

Wij zijn graag bereid om eventuele vragen te beantwoorden.

Met vriendelijke groet,
Wim Steenbakkers en Paul Kremer,
Mezuro

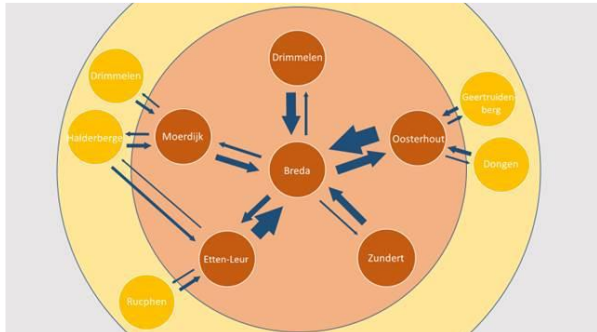
Bijlage: toelichting per onderdeel

1. Over het systeem van Mezuro

Mezuro (www.mezuro.com) heeft een platform ontwikkeld waarmee anonieme mobiliteits- en verblijfsinformatie uit verkeersgegevens kan worden afgeleid. Het systeem doet dat op een manier die gegarandeerd privacy- en AVG-bestendig is. Binnen het systeem verlaat de data de beveiligde omgeving van de telecom aanbieder niet. Met gebruik van het Mezuro platform wordt de data door die telecomaandbieder zelf omgevormd tot geanonimiseerde, geaggregeerde en niet tot de persoon herleidbare informatie. De operator stelt die informatie vervolgens zelf rechtstreeks beschikbaar aan het RIVM, zonder tussenkomst van derden. De informatie is daarbij niet te de-anonimiseren: de privacy blijft dus beschermd. Mezuro verstrekt de informatie al ruim 6 jaar aan vele Nederlandse overheden. Zij heeft uit dien hoofde zeer ruime praktijkervaring met-, en expertise in het anonimiseren van verkeersgegevens en continu genereren van anonieme en relevante mobiliteits- en verblijfsinformatie. De werkwijze en de uit de verkeersgegevens gedestilleerde informatie is meermaals getoetst en positief beoordeeld op kwaliteit en representativiteit. Recentelijk ook nog door het CBS³.

2. Waarom is informatie op basis van verkeersgegevens noodzakelijk?

Op vrijdag 13 maart jl. – inmiddels ruim 7 maanden geleden – ontdekte Mezuro dat er een zeer duidelijke correlatie bestaat tussen de spreiding van het COVID-virus en sociale interacties van groepen mensen die zich bewegen tussen steden. Met andere woorden: door de mobiliteit van groepen mensen te meten zijn correlaties te ontdekken tussen geografische locaties die met elkaar in verbinding staan en het ontstaan van besmettingshaarden.



Wie van plaats A naar B reist en besmet is, brengt potentieel de besmetting over naar plaats B; van waaruit die verspreid raakt richting plaats C, etc..

Door de correlaties in beeld te brengen, kan het verloop van de verspreiding van het virus vooraf voorspeld worden. Vervolgens kunnen bij voorbaat al gerichte maatregelen getroffen worden om die verspreiding tegen te gaan of in te dammen.

Gezien de waarde hiervan voor bestrijding van de COVID-crisis zocht Mezuro snel samenwerking met:

- De TU Eindhoven.** Op 16 maart is gestart met een grote groep wetenschappers om de eerste modellen te ontwikkelen. Inmiddels is sprake van een consortium van verschillende universiteiten en bedrijven. Er zijn ook twee grote subsidietrajecten gestart voor verdere verfijning van de modellen. Vanuit het consortium is contact met RIVM.
- Het bedrijf ilionx.** Ilionx is een gerenommeerd IT en data science bedrijf. Ilionx maakte direct een groep dataspecialisten vrij, ontwierp i.s.m. de TU/e een eerste model voor de spreiding van COVID en maakte dat toegankelijk via een dashboard. Daaruit is gebleken, dat sprake is van zeer goed voorspellende waarden. De eerste versie van het model en dashboard waren gereed in april 2020⁴.
- Het CBS.** Dat wees de samenwerking met Mezuro en de wetenschap af. In eerste instantie liet CBS weten geen tijd te hebben. Naderhand verwees CBS naar het ministerie van EZK, dat geen samenwerkingen zou willen met private partijen in het kader van de bestrijding van COVID-19. Alleen met overheidspartijen mocht worden samengewerkt, aldus het CBS. Bij brief van 2 augustus jl. hebben

³ https://www.cbs.nl/-/media/pdf/2019/14/2018ep57-kwaliteitstoets-mezuro_update.pdf

⁴ <https://www.ilionx.com/oplossing/business-analytics/corona-mobiliteitsmonitor/>



wij het ministerie gevraagd waarom het ministerie tegen samenwerking met het bedrijfsleven is. Tot op heden is enige reactie uitgebleven.

Relevantie van actuele gegevens: ‘evidence based decision making’

Al het onderzoek ten behoeve van het COVID uitbraak model, dat de wetenschappers en ilionx tot nu toe deden, is gebaseerd op informatie en gegevens van Mezuro uit 2019. De mobiliteitsbewegingen zijn sinds maart 2020 echter sterk veranderd. Daarom is ook recente mobiliteitsinformatie nodig. Daarmee kan tot een beter model gekomen worden waarmee adequaat gereageerd kan worden op onder invloed van overheidsmaatregelen of verloop van de pandemie veranderde mobiliteit.

Met actuele informatie in het Mezuro-systeem is de effectiviteit van overheidsmaatregelen te meten en kan worden bijgestuurd, aangescherpt of versoepeld: *evidence based decision making*. Tot op regionaal niveau op basis van maatwerk. Dat kan de noodzaak van een tweede (of derde) nationale *lock down* voorkomen of beperken en de schade voor maatschappij, sociale interacties en economie dempen.

Om op dat punt te geraken, moet aan twee voorwaarden worden voldaan:

1. De technologie is nodig: een systeem om op een veilige manier de gewenste informatie te maken. In deze voorwaarde kan voorzien worden met het systeem van Mezuro;
2. Medewerking van één van de mobiele telecomaانبieders die (zelf) met behulp van het systeem de telecomdata omzet naar geaggregeerde, geanonimiseerde data.

Al vroeg in de crisis heeft Mezuro de ministeries van VWS, EZK en J&V aangeboden om het systeem van Mezuro gratis⁵ te gebruiken, door plaatsing daarvan bij één van de telecomaانبieders. De operator kan – volledig in eigen beheer en onder eigen regie – de noodzakelijke data rechtstreeks als (geanonimiseerde) big data aan het RIVM en de wetenschap beschikbaar stellen. Op dit aanbod is door bedoelde ministeries op geen enkele wijze gereageerd.

3. Huidige wettelijke kaders volstaan voor de beoogde doelen

Op 12 mei 2020 stuurden wij een brief aan de bewindspersonen van VWS, J&V en EZK waarin wij uitgelegd hebben dat en waarom volgens ons de Tijdelijke wet niet nodig is om de doelen van het kabinet te realiseren.

Samengevat:

- Met verkeersgegevens worden de zgn. EDR/CDR (*Event en Call Detail Records*) bedoeld. Deze records worden door een telecomaانبieder verzameld en opgeslagen, o.a. om het gebruik van telefoon en mobiele data door een abonnee te kunnen verantwoorden;
- Die EDR/CDR data zijn verkeersgegevens in de zin van de Telecommunicatiewet (Tw). Artikel 11.5 van de Tw. schijft voor, dat de EDR/CDR-gegevens verwijderd dan wel geanonimiseerd moeten worden⁶.

Kortom: de bestaande wetgeving biedt al expliciet de mogelijkheid én verplichting om de benodigde verkeersgegevens te anonimiseren. Die bestaande verplichting betekent in de praktijk, dat van het gebruik van persoonsgegevens geen sprake meer is. Extra wetgeving is dus niet nodig.

⁵ Het gebruik van het IP is gratis aangeboden; alleen de out of pocket kosten en de begeleidings- en aanpassingsuren worden betaald.

⁶ Artikel 11.5 van de Tw. lid 1 luidt: “De aanbieder van een openbaar elektronisch communicatienetwerk en de aanbieder van een openbare elektronische communicatiedienst **verwijderen dan wel anonimiseren** de door hen verwerkte en opgeslagen verkeersgegevens met betrekking tot abonnees of gebruikers, zodra deze **verkeersgegevens** niet langer nodig zijn ten behoeve van de overbrenging van communicatie, onverminderd het tweede, derde en vijfde lid.”

4. Privacy en anonimiseren

De Autoriteit Persoonsgegevens vindt wel, dat er een noodwet zou moeten komen.⁷ Zij redeneert dat telecombedrijven zowel volgens de AVG als de Telecommunicatiewet niet zomaar gegevens van klanten mogen delen met de overheid, tenzij daarvoor al toestemming gegeven werd of de gegevens anoniem zijn. Volgens de Autoriteit Persoonsgegevens zou dat anonimiseren lastig zo niet bijna ondoenlijk zijn en is de-anonimisering vrijwel altijd mogelijk. De Autoriteit Persoonsgegevens verwijst daarbij naar de nieuwste wetenschappelijke inzichten over anonimisering met name naar het onderzoek van Xu et. al.

De kernvraag is dus of de informatie die de telecoomaanbieder verlaat c.q. beschikbaar stelt, nadat de operator die geanonimiseerd heeft via het Mezuro platform, anoniem is en blijft? Want als dat het geval is, dan is er geen noodwet nodig en kan – zoals vanaf 2014 al gebeurt – gewerkt worden binnen de huidige wet- en regelgeving.

Voor het antwoord op deze vraag heeft Mezuro haar systeem (opnieuw) laten onderwerpen aan een onafhankelijke audit, waarbij ook de door de Autoriteit Persoonsgegevens aangehaalde inzichten van Xu et. al. onderzocht zijn. De audit is uitgevoerd door Dr. Matthijs Koot, een vooraanstaande expert op het gebied van de-anonimiseren van data. Hij concludeert *“dat, met de huidige stand van de wetenschap, bij Mezuro niet in redelijkheid sprake is van enig reëel risico voor de privacy van individuen. Dat laat onverlet dat voortschrijdend inzicht in acht moet blijven worden genomen, en dat zorgvuldige omgang met de gegevens geboden blijft.”*

Bovenop deze audit hebben ook de Technische Universiteit Eindhoven en de Universiteit Twente de privacy van het systeem geanalyseerd. Zij komen tot vergelijkbare conclusies. Hierbij is ook specifiek gekeken naar de bevindingen van Xu et.al.. Dat is gelegd naast de werkwijze die Mezuro hanteert. De conclusie van deze tweede analyse is, dat de methode van Mezuro op cruciale punten anders is dan waar het Chinese onderzoek, waar de Autoriteit Persoonsgegevens haar oordeel op baseert, vanuit gaat. De-anonimisering van de door het Mezuro systeem geanonimiseerde data is niet mogelijk.

Op 10 juni 2020 hebben we de Autoriteit Persoonsgegevens hierover geïnformeerd, inclusief een kopie van de bevindingen van Dr. Koot. Tot op heden ontvingen wij geen reactie.

Slotopmerkingen:

1. In haar brief van 2 oktober⁸ noemt de staatssecretaris allerlei extra anonimiserende bewerkingen die de privacy binnen het CBS-systeem uit de Tijdelijke wet beter moeten waarborgen. Diezelfde maatregelen zijn al sinds 2014 in ons systeem verwerkt. Daar bovenop werkt Mezuro met een reeks van andere (additionele en essentiële) waarborgen, die niet voorzien zijn in het systeem, zoals de Tijdelijke wet dat beoogt.
2. Waar de staatssecretaris in haar antwoorden suggereert, dat er geen alternatieven zijn, is dat dus niet juist. Het CBS heeft dat zelf ook erkend toen zij in het voorjaar van 2020 aan Mezuro schreef dat er *“op dit moment, voor zover wij weten, in Nederland geen andere beschikbare en beproefde techniek [bestaat] om mobiliteitsinformatie te produceren”*. In dezelfde mail deed zij het eigen systeem (zoals nu voorzien in de Tijdelijke Wet) af als *“een bèta product op experimentele basis.”*

Desgewenst stelt Mezuro de documenten, waarop zij zich in dit document beroept, graag aan u beschikbaar.

⁷ <https://autoriteitpersoonsgegevens.nl/nl/nieuws/gebruik-telecomdata-tegen-corona-alleen-met-wet>

⁸ Zie de brief van de staatssecretaris van EZK aan de Tweede Kamer d.d. 2 oktober 2020, kenmerk WJZ / 20237781